

ویژه کارکنان شهرداری ها و دهیاری ها و شوراهای اسلامی و روستا

پدیده گردوغبار و اهداف ستاد مقابله با پدیده گردوغبار

در طول چهار دهه گذشته در ایران، فعالیت‌ها و اقدامات گسترده‌ای در زمینه بیابان‌زدائی به‌ویژه کنترل فرسایش بادی و حرکت ماسه‌های روان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مصادیق بیابان‌زایی انجام گرفته است اما باوجود همه اقدامات انجام شده، به علت تشدید اثر عوامل انسانی مؤثر در بیابان‌زایی، هنوز سطح وسیعی از مساحت کشور تحت تأثیر این پدیده قرار دارد.

وقوع این پدیده علاوه بر منشاءهای داخلی، متأثر از منشاءهای برون مرزی است. منشاءهای برون مرزی اغلب حاصل تغییرات اقلیمی، عدم رعایت حقایق رودخانه‌ها و تالاب‌های مشترک در نوار مرزی و پدیدار شدن منابع جدید تولید گردوغبار در کشورهای همسایه است.

اثربخش‌ترین کار برای مقابله با پدیده گردوغبار، انجام اقدامات پیشگیرانه‌ای مانند کاشت نهال در مناطق گردوغبارخیز است و این کار نیازمند مشارکت همه‌جانبه مردم، سازمان‌ها و وزارتخانه‌های عضو ستاد مقابله با پدیده گردوغبار است که زمینه‌ی این مشارکت را فراهم می‌کنند.

تغییرات اقلیمی با ایجاد خشکسالی و بیابان‌زایی، باعث فرسایش خاک و طوفان‌های گرد و غبار می‌شود، پوشش گیاهی مناسب باعث استحکام خاک شده و جلوی گرد و غبار با منشاء داخلی را می‌گیرد. در حال حاضر قانون‌های اصلی گردوغبار شناسایی و اقدامات کنترلی در حال انجام است و تاکنون بیش از ۲۵ هزار هکتار نهال کاشته شده و ۱۱۲ هزار هکتار زمین، مدیریت چرای دام شده است.

شرایط ایران

جمهوری اسلامی ایران با وسعتی معادل یک میلیون و ۶۲۸ هزار و ۷۵۲ کیلومترمربع از شمال با کشورهای ترکمنستان، آذربایجان، ارمنستان و ترکیه، از غرب با کشورهای ترکیه و عراق، از شرق با کشورهای پاکستان، افغانستان و ترکمنستان و از جنوب به خلیج فارس و دریای عمان همسایه است.

سازمان حفاظت محیط زیست

سازمان شیلات و منابع طبیعی کشور

شنبه‌های آموزشی

میانگین ارتفاع کشور ۱۲۰۰ متر از سطح دریا است و حداکثر میزان بارندگی کشور حدود دو هزار و حداقل آن کمتر از ۱۰۰ میلی‌متر است که به ترتیب در نواحی شمالی و مرکزی کشور قابل مشاهده هستند. درجه حرارت مطلق کشور نیز از ۳۰- تا بیش از ۵۰ درجه سانتی‌گراد در نوسان است.

حدود دوسوم مساحت ایران در اقلیم خشک و نیمه‌خشک قرار دارد که از نظر طول و عرض جغرافیایی با کمربند گردوغبار جهان مطابقت دارد. در ایران نیز اگرچه عوامل اکولوژیکی و محیطی متعددی همچون ساختار زمین‌شناسی، آب‌وهوا و اقلیم، خاک، پوشش گیاهی، منابع آب و توپوگرافی برای ایجاد و تشدید پدیده گردوغبار مؤثر هستند، ولی نقش و تأثیر هر یک از آن‌ها همسان نیست. پدیده مخرب فرسایش بادی موجب وارد شدن خسارات متعددی به تأسیسات زیستی و منابع زیربنایی می‌شود و کشور ما نیز از این پدیده متأثر است. وقوع توفان‌های گردوغبار در خاورمیانه و از جمله صحرای عربستان، عراق، یمن و امارات متحده عربی اثرات مخرب زیادی را به‌ویژه در سال‌های اخیر به نواحی غربی و جنوب غربی کشور وارد کرده است.

اهداف ستاد مقابله با پدیده گردوغبار

- ۱- پیشگیری از وقوع پدیده گردوغبار با تبیین سیاست‌ها و برنامه‌ها در سطح محلی، ملی و منطقه‌ای.
  - ۲- ایجاد آمادگی و توانمندسازی کشور در سطوح محلی، ملی و منطقه‌ای در جهت کنترل، کاهش و مقابله با آثار زیان‌بار پدیده گردوغبار.
- با تحقق این اهداف سعی بر این است تا نسبت به کنترل و مدیریت پدیده گردوغبار در کشور و به تبع آن کاهش خسارات و آسیب‌های ناشی از گردوغبار به‌ویژه بر کانون‌های جمعیتی، تأسیسات زیربنایی و اقتصادی، صنعتی، تولیدی، اراضی کشاورزی و... و همچنین بهبود شرایط محیط زیستی در مناطق با پتانسیل غبارخیزی اقدام شود.
- یکی از اثربخش‌ترین نوع اقدامات کاهنده رخداد و اثرات ناشی از پدیده گردوغبار، مجموعه اقدامات پیشگیرانه است که کاهش رخداد و دامنه و گستره اثرات این پدیده را دنبال می‌کند. اقداماتی که به‌واسطه چند وظیفه‌ای بودن این پدیده غالباً درهم‌تنیده و

سازمان نظامت محیط زیست

سازمان بهداشت و بیماری های کشور

شنبه های آموزشی

به هم پیوسته هستند؛ همچنین گاهی به صورت هم افزا بر یکدیگر اثر دارند و در صورت عملیاتی شدن آنها به صورت مستمر می تواند عملیات مقابله واکنشی را به سمت اقدامات پایدار و پیشگیرانه سوق دهد.

مدیریت گردوغبار ضمن همکاری همه جانبه دستگاه ها و سازمان های داخلی در سطح محلی و ملی، نیازمند همکاری کشورها در سطح بین المللی و منطقه ای در خاورمیانه نیز است.

ssafta.imo.org.ir